

Волкова В. В.

канд. екон. наук, доцент
кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Юздепська А. А.

здобувач ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Донецького національного університету імені Василя Стуса

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Вступ. Страхові ринки є важливою частиною фінансової системи будь-якої країни, забезпечуючи захист майна, здоров'я та життя людей, а також підтримуючи економічну стабільність навіть за несприятливих обставин. Страхові компанії відіграють важливу роль у зборі премій від страхувальників та наданні компенсацій у разі настання страхових випадків.

Однак для забезпечення сталості цієї системи необхідне регулювання через ризики, пов'язані з недостатністю коштів для виплати компенсації. Через зростання складності та обсягів діяльності на страховому ринку, враховуючи постійні зміни обставин і ризиків, необхідні дієві механізми регулювання, спрямовані на забезпечення стабільності, надійності та захисту інтересів.

Мета дослідження – визначення особливостей регулювання страхового ринку в умовах війни.

Основна частина. Страховий ринок – це особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу є специфічна послуга страхового захисту та де формується її пропонування і попит. Він являє собою складну інтегровану систему страхових і перестрахових організацій. Функціонування страхового ринку в сучасних умовах базується на таких принципах [1]:

- демонополізація страхової справи;
- конкуренція страхових організацій з надання страхових послуг, залучення страхувальників і мобілізації грошових коштів у страхові фонди;
- свобода вибору для страхувальників умов надання страхових послуг, форм і об'єктів страхового захисту;
- надійності і гарантії страхового захисту.

Страховий ринок виступає важливою компонентою економіки будь-якої країни та певним індикатором її соціального й економічного розвитку. Незважаючи на деякі зрушення в розвитку страхового ринку України, він все ще перебуває на етапі становлення й характеризується існуванням низки проблемних питань, вирішення яких має здійснюватися через активну участь держави. Державне регулювання страхової діяльності в Україні має здійснюватися на засадах системності, плановості, компетентності й прозорості та з урахуванням сучасного стану

економіки, наявних ризиків і прийнятих цілей розвитку. Під час економічного спаду державне регулювання є надзвичайно необхідним інструментом для виходу з кризи і водночас захищає інтереси споживачів страхових послуг. Державне регулювання страхової діяльності має базуватися на принципах, що забезпечать його ефективність, адекватність і прозорість, сприятимуть розвитку та прибутковості страховиків і водночас захищатимуть споживачів страхових послуг [2].

Повномасштабна війна в Україні має вплив і на страхову діяльність. Через ведення бойових дій на території України було знищено центри обслуговування страхувальників, а також виникли проблеми зі врегулюванням страхових випадків. Національний банк України як регулятор страхового ринку надав рекомендації страховикам щодо спрощення процедури врегулювання страхових випадків завдяки каналам дистанційного зв'язку, використанню електронного документообігу і застосуванню копій потрібних документів у разі неможливості отримання їх оригіналів. Також однією з головних рекомендацій було налагодження комунікації з іноземними перестраховиками та брокерами задля відтермінування оплати перестрахових платежів на час дії обмежень валютних розрахунків [3].

Варто зазначити, що активи компаній зі страхування життя зросли на 4 %. Частка компанії в загальних активах галузі досягла 31 %. Сума депозитів і державних облігацій перевищила 61 % прийнятних активів (рис. 1).

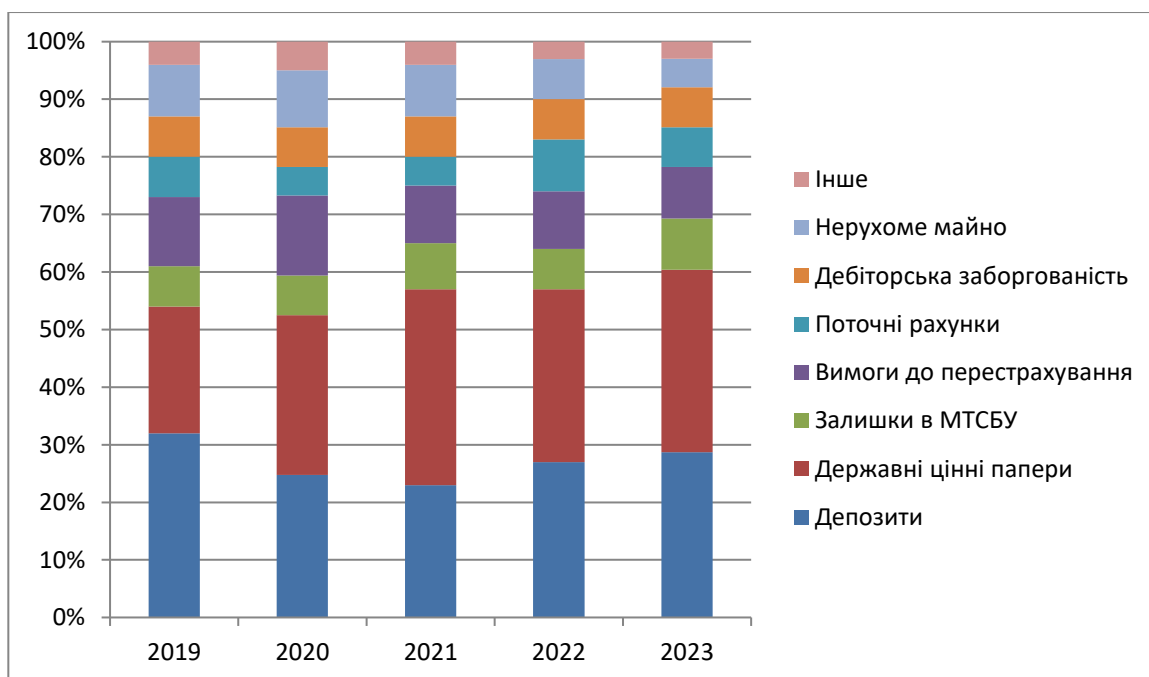

Рисунок 1 – Структура прийнятих активів на покриття резервів страховиків, млрд грн

Як видно з рис. 1, протягом аналізованого періоду спостерігається зростання обсягів прийнятних активів на покриття резервів страховиків. Найбільше зростання спостерігається за категоріями «державні цінні папери» (з 9,4 млрд грн до

19,8 млрд грн), «депозити» (з 13,5 млрд грн до 17,7 млрд грн). Найменше зростання спостерігається за категоріями: «нерухоме майно» (з 3,9 млрд грн до 4,5 млрд грн) та «дебіторська заборгованість» (з 2,8 млрд грн до 4,0 млрд грн). Структура прийнятних активів на покриття резервів страховиків в Україні динамічно змінюється. Спостерігається зростання обсягів активів, що свідчить про посилення стійкості страхового ринку. Державні цінні папери та депозити залишаються основними категоріями активів, що використовуються страховиками для покриття резервів.

На відміну від ринку ризикового страхування, сектор страхування життя переживає повільніше відновлення. Структурні зміни на ринку праці в поєднанні з викликами війни ускладнили людям заощадження на майбутнє. Премії зі страхування життя в 2023 році знизилися на 13,3 %, порівняно з відповідним періодом 2022 року, і становили 1,3 млрд грн. Проте страхові відшкодування зросли до 286 млн грн, що є найвищим показником квартальних виплат за останні два роки, включно з довоєнним 2021 роком. Отже, незважаючи на війну, страховики продовжують відігравати важливу роль у підтримці економіки України [4].

Висновки. Ефективне регулювання має важливе значення для забезпечення стабільності та підзвітності у страховій галузі. Регулюючі органи повинні встановити чіткі правила та стандарти для забезпечення захисту інтересів страховиків, страхувальників і громадськості. Регулювання страхового ринку допомагає зберегти конкурентоспроможність та інноваційність галузі. Добре налагоджена система регулювання дає змогу страховикам розробляти нові продукти та послуги та вдосконалювати методи управління ризиками. Загалом ефективне регулювання страхового ринку є важливим чинником стабільності та впевненості галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kuzheliev M. O., Sokyрко O. S. Insurance services market development: international experience and Ukrainian realia. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 365–371.
2. Матеріали інформаційного сайту Subjectum. URL: <https://subjectum.eu/economic/finances1/49.html> (дата звернення: 09.02.2024).
3. НБУ рекомендує спростити процедуру врегулювання страхових випадків. *Матеріали інформаційного сайту Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/02/27/682913/> (дата звернення: 15.02.2024).
4. Національний банк України (офіційний сайт). URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 07.02.2024).